

**Wilson
Center**

Digital Archive
International History Declassified

digitalarchive.wilsoncenter.org

July 1, 1954

**Report on Bulgarian Army Counterintelligence
Operations in the Period 1944-1954**

Citation:

"Report on Bulgarian Army Counterintelligence Operations in the Period 1944-1954", July 1, 1954, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 3, Record 3, File 197. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/111444>

Summary:

The report elaborates on the achievements of the army counter-intelligence services over a ten-year period—the eradication of reactionary officers conspiracy groups, the training of new recruits, etc.

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

Лично-строго-поверително

СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"	
РАЗПОВЕРЕНО	
по Рег. №	1165
от	28.05.2004г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

За успехите на органите на контра-
разузнаването в армията за период
от 9.9.1944 г. до сега.

През своята 10 годишна дейност органите на контра-
разведката в Народната армия наред с допусканите сериозни сла-
бости регистрираха и редица успехи в борбата срещу агентура-
та на капиталистическите разузнавания и антинародните подполий
Непосредствено след победата на Деветосептемврийското
народно въстание и изтръгването на политическата власт у нас
от ръцете на капиталистическата буржоазия и преминаването ѝ в
ръцете на грамандното мнозинство от народа и армията мина в
служба на народа. Старата буржоазна машина, обаче не беше раз-
бита. Сравнително лошо за да не кажем превожно беше положението
в армията. Почти целия команден състав на армията остана същия
който бе и до 9.IX.1944 г. верен на съборената фашистка клика,
обвързан със съборената от власт буржоазия и хитлеристка Герма-
ния. Незначителен бе броя на офицерите от народоосвободителна-
та армия, Тези ^{Кочу} офицери поеха ръководството на доброволческите
поделения, а една малка част от тях бяха изпратени на работа
в Министерството на народната отбрана, което се оглави от не-
примиримия враг на Партията и новата власт - Дамян Велчев. На
отговорни длъжности в Министерството и някои от обединенията и
съединенията бяха изпратени приближени на Дамян Велчев офицери.
На лице бяха условия за използване армията за целите на съборе-
ната от ~~власт~~ капиталистическа буржоазия, която разчиташе и на
подкрепата на реакционните американски и английски управляващи
кръгове. Нанесения удар срещу народните врагове на 9.IX обаче

беше толкова силен и съкрушителен, че за известно време тези елементи се бяха съвършено притаили. Това в значителна степен се обяснява и с наличието у нас на частите на освободителната Съветска армия, които само с факта на своето присъствие сковаваха в известна степен реакционните елементи в българската народна армия. През този период главната задача на контра-разведката в армията бе да парира всякакъв опит на фашистките елементи, да дезорганизират армията и я използват за контрареволуционните си замисли. Освен това контра-разведката имаше за задача да окаже активна помощ на Партията и Правителството за прочистването на армията от реакционното офицерство, като трябваше да се съобразява и с нуждите на фронта от опитни и подготвени командири с каквито съпротивителното движение почти не разполагаше. В изпълнение на тия задачи контра-разведката зарегистрира известни успехи. Притайването на заклетите врагове на новата власт бе краткотрайно. Още в периода на Отечествената война разложителната и пораженска дейност на Гемето и обявяването на групите на Н. Петков и Григор Чешмеджиев в опозиция на ОФ през пролетта на 1945 г. раздвижиха реакционното офицерство. През този период и след това в армията бяха изградени няколко нелегални военно-заговорнически организации които си поставили за цел използвайки положението си в армията със съдействието на опозицията и външна намеса да съборят установената ОФ власт и я заменят с буржоазна такава. Тези организации бяха разкрити своевременно и престъпниците наказани. С тяхното разобличаване контра-разведката в армията спомогна и за разобличаването и разбиването на противонародната опозиция. В армията бяха разбити около 7 такива организации. По-характерни от тях са:

Пръв опит за минаване към заговорничене от страна на най-реакционното офицерство бе създадената през м. януари 1945 г. военно-фашистка организация "Цар Крум" с ръководител-подполк. Антон Иновски Кръстев. Целта на същата е била със всички легални и нелегални средства да съдейства за сваляне на Народното правителство и връщане към-старото. Организацията бе ликвидирана още в нейния зачатък и членовете ѝ наказани.

Не взели поука от съдбата на заговорниците от организацията "Цар Крум" през м. октомври 1945 г. полковниците Марко Иванов и Борис Гергов полагат основите на нова военно-фашистка организация наречена "Военен съюз". Същата биват привлечени участвалите в 9-то ринския преврат 1923 г. и 19-то майския преврат 1934 г. и членовете на бившия "Военен съюз" и "Военната лига". Изграждането на организацията е целяло да обхване частите на армията в цялата страна, като във всяко поделение се създаде група. С такава организация и при помоща на противонародната опозиция реакционното офицерство е възнамерявало да ликвидира Народната власт, но органите на контра-разузнаването в армията своевременно сложиха ръка на самозабравилите се съзаклятници и ги поставиха на местата им. Своевременно бяха обезвредени и създадените подразделения на организацията "Военен съюз" в Старозагорския, Маришкия и Чирпанския гарнизони.

Също през октомври 1945 г. подполковниците Александър Смолянов и Георги Кръстев взимат инициативата за изграждане на военно-фашистка организация наречена "Неутрален офицер", като привлели за ръководител на същата о.з. ген. Иван Попов. Организацията си поставя задача чрез изградените групи във всеки гарнизон и част да окаже активна помощ на "Военния съюз" ако същия предприеме действие за сваляне на Народната власт или самостоятелно чрез преврат да свали властта. В платформата на "Неутрален офицер" се предвижда в случай на война да се действа за образуването в Северна България съпротивително движение, а в Южна България да се работи за предаване войсковите части на противника. Ръководителите на тази организация са поддържали близък контакт с противонародната опозиция и са разчитали на нейната подкрепа. Замислите и на тези заквети врагове на народа останаха неосъществени, организацията им ^{бв}разгромена и участниците 23 на брой поставени на подсъдимата скамейка.

Едновременно с разгромяването на съзаклятническите противонародни офицерски организации и ~~изправянето им на съдебната скамейка~~ участниците им ^{не}нанесена ^и бв и решаващ удар на антинародната опозиция. Водачите на същата бяха пратени в затвора, а организациите поставени вън от законите. Това положение

ние видимо стъписа останалите в редовете на армията царски офицери и повече няма установени опити за изграждане на заговорнически организации.

След разтурянето организациите на антинародната опозиция активните вражески елементи започнаха да изграждат за борба с властта контра-революционни организации и групи. Под влияние на тези организации на вън се изграждаха и такива в армията. Органите на управлението разкриха и обезвредиха:

През 1951 г.	7 к/р организации и групи	с 25 участници
През 1952 г.	41 к/р	" " с 160 участници
През 1953 г.	41 к/р	" " с 182 участници

През първото шестмесечие на 1954 г. 6 к/р организации с 20 участници. От разкритите к/р организации по интересни са:

1. През 1949 г. в тила на 10 стр. дивизия - Ст. Димитрово под ръководството на редниците Дуков и Зарев бе изградена к/р организация от 13 войници, която си бе поставила за задача след извършване на терористически актове да премине в Югославия, където да се предостави на разположение на югославските власти за борба против нашата страна. Организацията бе навреме разкрита и участниците й изпратени в затвора. Издадени бяха три смъртни присъди и изпълнени.

2. През началото на 1953 г. в Русенския горнизон от трудослужащи и цивилни бе изградена к/р организация под ръководството на цивилното лице Георги Маринов с цел вдигане във въздуха строящия се мост на Дунава, организиране въоръжена борба вътре в страната, а в случай, че бъдат застрашени да преминат в чужда държава и се поставят на разположение на същата за борба против нашата страна. Участниците преди да пристъпят към активни действия бяха разкрити, обезвредени и съдени.

На стремежите на народната власт за изграждане на боеспособна и добре подготвена народна армия, фашизираните офицери всячески се мъчат да спъват това изграждане и да провеждат вредителски актове. Характерно за отбелязване е вредителската дейност на групата на ген. Томов. Резултата от дейността на същата група е:

а/ Заредени са 667 броя заградни морски мини със сил-

но хидроскопична силитра, вследствие на което взрива бързо увлажнява и прави негодни за използване мините за минни заграждения и охраняване на нашето крайбрежие.

б/ През 1947 г. са изработени 160 хиляди броя учебни димки с лесно запалителна смер, в резултат на което димките се запалват още в складовете, без да изпълнят предназначението си.

в/ През 1945 г. е изготвена течност за смазване на оръдията и връщачните механизми на същите, така наречената "зелена течност", в която вместо калиев хромат употребяват калиев бихромат и дават на течността свойство да разяжда оръдейните механизми и да изкара същите от строя.

Органите на контра-разведката разкриха вражеската дейност на групата около ген. Томов, разобличиха ги и ги изправиха пред съда да отговарят за своята дейност.

След разгромяването на противонародната опозиция вражеските елементи се почувстваха без вътрешна подкрепа и останаха без перспективи, поради което бяха завладени от изменнически тенденции, които силно бяха подхранвани от пропагандата на чуждите радиостанции. Тези изменнически тенденции не останаха чужди и на вражеските елементи от личния състав на Народната армия. Така:

През 1948 г. са извършени .../от Трудова повинност.../ и предотвратени 46 бягства.

През 1949 г. са извършени .../от Трудова повинност.../ и предотвратени 34 бягства.

През 1950 г. са извършени... /от Трудова повинност.../ и предотвратени 57 бягства.

През 1951 г. са извършени .../От Трудова повинност.../ и предотвратени 75 бягства.

През 1952 г. са извършени 7.../от трудова повинност.../ и предотвратени 98 бягства.

През 1953 г. са извършени... /от Трудова повинност.../ и предотвратени 70 бягства.

През 1954 г. са извършени .6./от Трудова повинност.../ и предотвратени 26 бягства.

6

Намалението числото на опитите за измяна на Родината през 1953 г. и 1954 г. се дължи на ~~своевременното~~ нанесените удари от органите на управлението и разобличаването на част от военнослужащите направили опити да избягат пред строя и другарите им.

Наред с дейността си да пречи на изграждането на бое-способна и боеготова народна армия врага се стреми да узнае подробностите за числения състав, подготовката, дислокацията, въоръжението и пр. военни тайни, с които да снабди враждебните нам страни. Органите на контра-разузнаването през този период успяха да разкрият и обезвредят следните по-важни шпиони и шпионски групи:

1. "Предатели" - с главен обект Микхайл Илиев Илиев и помощници Андрей Искров, Темелко Чардаклиев, Никола Чардаклиев, Лидия Сорокина и моряка Атанас Йовчев. Главния обект през 1950 г. ¹⁹⁵¹ преминава на два пъти в Турция, там бива вербован и обучен за шпионска дейност от американец Лъ. Снабден с предавателна радиостанция, коди, шифри, симпатични мастила, оръжие, пари и задачи за шпионска дейност бива върнат в България, където обхваща в шпионска дейност и останалите обекти. Без да може да предаде на американското разузнаване събраните шпионски сведения през 1951 г. групата бива разкрита и обезвредена. С изключение на Никола Чардаклиев и Атанас Йовчев останалите получиха смъртни присъди.

2. "Гарван" - с обект о.з.майор Венелин Атанасов Димитриев свързал се през 1951 г. със задграничен разузнавателен център и започнал да върши шпионска дейност. Препратил е в центъра три разузнавателни доклади. В края на 1951 г. същия бе разкрит и получи смъртна присъда.

3. "Гаргови" - с обекти Тома Георгиев Томов - тр.редник, Цветан Газянов, Петко Балкански, Христина Асенова, Георги Минковски и Бушлеров. Организацията се изгражда под ръководството на Томов и си поставя за задача да събира сведения от поверителен характер с цел предаване същите на чуждо разузнаване. При опита си да се свържат с чуждо разузнаване през 1953 г. групата бива разкрита и обектите разобличени.

4. "Застъпници" - с обекти серж. Цветко Маринов Флоров и трудовия редник Марин Маринов Флоров. Същите са братя имат трети брат изменник на Родината в Югославия, посредством когото през 1951 г. Марин се свързва с УДБ и започва да събира и предава чрез тайник сведения за войсковите поделения и тези на гранични войски. За своята шпионска дейност Марин доверява на Цветко през 1952/53 г. Обектите бяха разкрити и разобличени през 1953 г.

5. "Врангелов" - с обект Николай Леонидов Листов, син на белоемигрант. От 1946 г. е в писменна връзка с незъвързана в Австрия Георги Павлович Попов, на когото от 1951 г. изпраща чрез писма посредством тайнопис поверителни сведения за строящи се летища и радарни станции у нас. Обекта през 1953 г. е привлечен към шпионска дейност и трудовите редници Георги Петров Джугов и Георги Петров Мечков. Дейността на обектите бе разкрита, същите разобличени и изпратени в затвора.

Разгромяването на тия контра-революционни военни организации беше същевременно и предупреждение за всички останали реакционни елементи в армията.

Едновременно с нанасянето на горните удари върху враговете в армията, контра-разузнавателните органи подготвиха материалите, данните за прочистването на кацъра от фашизирани елементи. До 1948 г. органите на контра-разузнаването в армията събраха данни въз основа на които като враждебни елементи бяха уволнени от армията около 3.750 офицери, а след това въз основа на събрани от нас данни бяха уволнени до края на 1953 г. още около 3.000 офицери или всичко около 6.750 офицери. Към 9.IX.1944 г. във фашистката армия е имало всичко около 4.000 действащи офицери /в това число не влизат мобилизираните и ДКВ/. По такъв начин с активното участие на нашите органи армията бе последователно прочистена от реакционно-настроените офицери. Сега са почти изключени възможностите за изграждането на нелегални офицерски заговорнически организации. Това не изключва обаче, съществуването на отделни офицери в подобни организации изградени от цивилни лица.

Едновременно с разгромяването на контра-революционните офицерски и войнишки организации и групи с разобличаването на шпионските групи и отделните шпиони органите на контра-разузнаването в армията натрупаха сравнително не малък опит в борбата срещу нашите врагове.

= 8 =

Докато до 1948 г. нямаше нито един работник от организациите на контра-разузнаването, който да бе преминал какъвто и да е курс или школа за специална подготовка, то сега са единици ония които не са преминали през курсовете и школите на МВР. Развива се непрекъснато умението на оперативния състав в агентурно-оперативната работа, което преди всичко дължим на оказаните ни и оказаната помощ на другарите съветници. Във всички звена на управлението през последните 2-3 години се провеждат курсове за специалната подготовка на служителите. Непрекъснато особено през последните две-три години се повишава общата култура, политическата и партийната закалка на служителите от управлението. Целият личен състав на управлението е обхванат в различните просветни звена чията работа под ръководството на партийните организации през учебните 1952/53 и 1953/54 ~~учебни~~ години решително се подобри.

Това са в общи линии постиженията на организациите на контра-разузнаването в армията.

ЗАМ. НАЧАЛНИК НА У-НИЕ V-ДС:

/Подполковник: Киров/

_____ юли 1954 год., София